

Huoltajien omat opettajamuistot ja luottamus lapsensa opettajaan

Kasvatustiede

Kandidaatintutkielma

Amanda Numminen

Sanni Rosendahl

13.4.2026

Turku

Kandidaatintutkielma

Koulutusohjelma: Kasvatustiede

Tekijät: Amanda Numminen & Sanni Rosendahl

Otsikko: Huoltajien omat opettajamuistot ja luottamus lapsensa opettajaan

Ohjaaja: KT Iina Männikkö

Sivumäärä: 30 sivua, 4 liitesivua

Päivämäärä: 13.4.2026

Tässä kandidaatintutkielmassa tarkastellaan alakoulua käyvien oppilaiden huoltajien omia opettajamuistoja ja niiden yhteyttä luottamukseen heidän lastensa opettajaa kohtaan. Tutkimuksen taustalla on oletus siitä, että yksilön koulumuistot voivat vaikuttaa myöhempään asenteisiin ja suhtautumiseen lapsen koulua sekä opettajaa kohtaan. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, millaisia opettajamuistoja huoltajilla on omilta alakoulua ajoiltaan sekä, miten nämä muistot heijastuvat heidän luottamukseensa lapsensa nykyistä opettajaa kohtaan.

Tutkimus toteutettiin monimenetelmällisesti kyselylomakkeella, johon vastasi 17 suomalaista alakoululaisen huoltajaa. Aineisto koostui avoimista vastauksista ja väittämistä, joita analysoitiin laadullisen sisällönanalyysin ja määrällisten keskiarvojen avulla.

Tulokset osoittivat, että opettajamuistot olivat enimmäkseen myönteisiä ja liittyivät erityisesti opettaja–oppilasvuorovaikutukseen, kun taas kielteiset kokemukset koskivat opettajan vallan väärinkäyttöä ja tunnepurkauksia. Opettajamuistot näyttäytyivät usein monipuolisina ja ristiriitaisina. Ne eivät yksiselitteisesti selittäneet huoltajien luottamusta lapsen opettajaan, vaikka myönteiset kokemukset saattoivat tukea sitä. Tulokset korostavat, että luottamus rakentuu monista tekijöistä ja voi muuttua ajassa.

Avainsanat: opettajamuisto, huoltajan luottamus opettajaan, pedagoginen suhde

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
1.1	Opettajamuistot	5
1.2	Opettajan ja oppilaan välinen pedagoginen suhde	6
1.3	Huoltajan luottamus lapsensa opettajaan	8
2	Tutkimusongelma	10
3	Menetelmä	11
3.1	Osallistujat	11
3.2	Tutkimuksen toteutus	11
3.3	Aineiston käsittely ja analyysi	12
3.3.1	Laadullisen aineiston analyysi	13
3.3.2	Määrällisen aineiston analyysi	13
3.4	Tutkimusetiikka	13
4	Tulokset	15
4.1	Huoltajien opettajamuistot	15
4.1.1	Positiiviset opettajamuistot	16
4.1.2	Neutraalit opettajamuistot	16
4.1.3	Negatiiviset opettajamuistot	17
4.2	Huoltajien opettajamuistojen yhteys luottamukseen lapsen opettajaa kohtaan	18
5	Pohdinta	21
5.1	Tulosten pohdinta	21
5.2	Tutkimuksen luotettavuus ja tulkintojen rajoitteisuus	24
5.3	Tulosten hyödyntäminen	26
	Lähteet	28
	Liitteet	31
	Liite 1. Kyselylomake	31
	Liite 2. Tietosuojailmoitus	34

1 Johdanto

Jokaisella on oma ainutlaatuinen kokemus kouluajoistaan, ja näitä koulussa syntyneitä muistoja kannamme mielessä vielä vuosia koulupolun päätyttyä (Miller, 2015, 154). Sen lisäksi, että koulumuistot säilyvät pitkään, tutkimukset (Räty, 2007, 387; Räty, 2010, 581) ovat osoittaneet, että kouluun sijoittuvilla muistoilla on vaikutusta siihen, miten huoltajat suhtautuvat lapsensa kouluun ja koulutukseen. Siksi on syytä pohtia, kuinka koulumuistot ja niiden luonne voivat tällä hetkellä vaikuttaa huoltajien ja heidän lastensa opettajan väliseen suhteeseen (Miller, 2015, 154). Luottamus on oleellinen piirre hyvässä huoltajan ja opettajan välisessä suhteessa (Adams & Christenson, 2000, 477), mikä mahdollistaa toimivan yhteistyön koulun ja kodin välillä. Tämä huoltajan ja opettajan välinen yhteistyö tukee lapsen kehitystä niin akateemisesta, kuin myös sosiaalisesta näkökulmasta (Santiago ym., 2016, 1003).

Koulumuistojen joukossa erityisen merkittäviä ovat opettajamuistot, sillä opettajalla on suuri merkitys koulumuistojen luonteen määrittämiseen (Koverto ym., 2004). Siksi on olennaista tarkastella, mitkä opettajan toiminnan piirteet muodostuvat oppilaille mieleenpainuviksi ja miten opettajamuistojen luonne määrittyy. Näiden havaintojen perusteella opettajamuistojen pitkäaikaisia vaikutuksia on tärkeää tarkastella myös henkilön aikuisuudessa erityisesti silloin, kun hänellä on oma lapsi alakoulussa. Myös aiemmissa tutkimuksissa (Miller, 2015, 154; Räty, 2003, 59) on korostettu huoltajien koulumuistojen jatkotutkimuksien tarvetta, johon tässä tutkimuksessa pyritään vastaamaan opettajamuistojen näkökulmasta.

Tämä kandidaatintutkielma pyrkii lisäämään ymmärrystä koulumuistoista opettajamuistojen näkökulmasta sekä niiden merkityksestä huoltajien luottamukseen lapsensa opettajaa kohtaan. Tutkimus toteutetaan monimenetelmällisesti kartoittaen suomalaista alakoulua käyvien oppilaiden huoltajien omia opettajamuistoja alakoulusta sekä luottamusta lapsensa nykyistä opettajaa kohtaan. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, millaiset kokemukset ja opettajan toiminnan piirteet ovat muokanneet näitä muistoja sekä miten ne heijastuvat huoltajien luottamukseen lapsensa nykyistä opettajaa kohtaan.

1.1 Opettajamuistot

Aiempien tutkimuksien perusteella muistot omasta kouluajasta vaikuttavat huoltajien käsityksiin lapsensa koulun toiminnasta (Räty, 2003, 43; Räty 2007, 387). Muistojen luonteella on huomattu olevan yhteys siihen, kuinka huoltajat suhtautuivat lapsensa kouluun (Räty, 2003, 55). Huoltajat, jotka arvioivat oman koulunsa melko negatiivisesti, suhtautuivat epäillen koulun kykyyn huomioida ja vastata lapsensa tarpeisiin, kun taas huoltajat, joilla oli jäänyt positiivinen käsitys omasta koulustaan, suhtautuivat lapsensa kouluun luottavaisesti (Räty, 2003, 57). Positiivinen kokemus omasta koulusta korreloi kokonaisuudessaan parempaan tyytyväisyyteen lapsensa koulua kohtaan (Räty, 2007, 387).

Opettajilla on suuri rooli koulukokemusmuistojen syntyyn sekä säilymiseen, niin myönteisesti kuin myös kielteisesti (Koverto ym., 2004). Opettajien tapa kohdata oppilaita määrittelee paljon koulumuistoja kokonaisuudessaan (Koverto ym., 2004). Bächlerin ja Salasin (2021) tutkimuksessa alakouluun sijoittuvista emotionaalisesti merkittävistä muistoista opettajahahmo nousi viidestä tunnistetusta kategoriasta selvästi yleisimmäksi sekä myönteisten että kielteisten tunnekokemusten lähteeksi. Tutkimuksessa opettajahahmosta ilmeni kolme ulottuvuutta positiivisten tunteiden aiheuttajana ja neljä ulottuvuutta negatiivisten tunteiden aiheuttajana (Bächler & Salas, 2021).

Positiivisia tunteita aiheuttavana ulottuvuutena toistui useimmiten tuttavallinen suhde opettajan ja oppilaan välillä (Bächler & Salas, 2021). Muut positiivisia tunteita herättävät ulottuvuudet olivat empatian osoittaminen ja positiivinen vahvistaminen (Bächler & Salas, 2021). Vastaavasti Koverton ja kumppaneiden tutkimuksen (2007) vastaajille oli jäänyt positiivisia muistoja, kun opettaja osoitti jatkuvaa tukea ja luottamusta oppilaan kykyihin. Huoltajien arvioissa omista kouluistaan on korostunut positiiviseksi myös opetuksen laatu ja oppimisen hyödyllisyys (Räty, 2003, 55), mikä on myös paljon opettajasta riippuvaista. Vastaavasti kielteisiä muistoja on jättänyt, kun opettaja on vähätellyt oppilaan taitoja ja kognitiivisia kykyjä eikä oppimisen vaikeuksia ole ymmärretty tai niihin ei ole annettu tukea (Bächler & Salas, 2021; Koverto ym., 2007, 277). Muita opettajan rooliin liittyviä negatiivisia tunteita aiheuttavia ulottuvuuksia ovat

vallan väärinkäyttö, opettajien tietyt käyttäytymismallit ja piirteet sekä opettajien tunnepurkaukset (eng. *teachers' emotional relief*) (Bächler & Salas, 2021).

Tässä tutkielmassa huomioidaan, että opettajamuistoja raportoitaessa tärkeintä ei ole se, kuinka objektiivisesti tapahtumat kuvataan, vaan se, miten kyseinen henkilö on ne kokenut. Koulusta jääneet vaikutelmat voivat olla merkittävämpiä kuin tapahtumien yksityiskohdat (Rosen ym., 2025, 154). Siksi oleellisinta ei ole se, kuinka yksityiskohtaisesti tapahtumat selostetaan, vaan se, että ne ylipäänsä muistetaan, koska niissä on jotain merkityksellistä (Kallinen & Kinnunen, 2021).

1.2 Opettajan ja oppilaan välinen pedagoginen suhde

Jotta voidaan ymmärtää opettajamuistoja, on syytä tarkastella myös opettajan ja oppilaan välistä pedagogista suhdetta. Pedagoginen suhde on yksi didaktisen kolmion kolmesta komponentista ja siksi yksi edellytys oppimiselle (Kansanen, 2014). Pedagogista suhdetta kuvaa vastavuoroinen, inhimillinen ja tavoitteellinen ihmissuhde opettajan ja oppilaan välillä (Piironen & Männistö, 2025, 74). Pedagoginen suhde on välttämätön myös lapsen kehityksen kannalta ja oppilaan tuleekin kyetä luottamaan ja tukeutumaan opettajaansa (Kansanen, 2014). Pedagogisen suhteen lähtökohtana onkin oppilaan parhaaksi toimiminen (Kansanen, 2014). Tätä tukee pedagogisen suhteen persoonallinen ja välittävä luonne, johon kuuluu opettajan aito kiinnostus oppilaastaan (Jyrhämä ym., 2016). Välittäminen kohdistuu oppilaaseen sellaisena kuin hän on, että siihen, millaiseksi hän voi kasvaa ja kehittyä (van Manen, 1994, 142). Oleellista on, että opettajan välittäminen välittyy myös oppilaalle.

Pedagoginen suhde on myös asymmetrinen, koska aikuinen ja lapsi ovat juridisesti, kehityksellisesti ja opetuksellisessa roolissaan eri asemassa (Kansanen, 2014). Hyvän pedagogisen suhteen luomiseksi sekä ylläpitämiseksi, opettajan tulee tulkita jatkuvasti senhetkistä tilannetta, oppilaan kokemuksia ja ennakoida hetkiä, jolloin voi antaa suuremman vastuun osallistumisesta (van Manen, 1994, 143). Pedagoginen suhde on silti vastavuoroinen ja kunnioittava (Kansanen, 2014), vaikka sen luonteeseen kuuluu opettajan auktoriteetti.

Toisinaan opettaja voi hyväksikäyttää valta-asemaansa pedagogisessa suhteessa. Pedagogisen suhteen luonteen vuoksi opettajan vallan väärinkäyttö tai vihaiset tunnepurkaukset voivat olla satuttavia kokemuksia oppilaalle tai johtaa suhteen konfliktisuuteen (Piironen & Männistö, 2025, 73). Tällaisissa tilanteissa oppilaat kokevat opettajan toiminnan usein epäreiluna heitä kohtaan (Piironen & Männistö, 2025, 83). Aiemmissa tutkimuksissa (Piironen & Männistö, 2025, 82) on ilmennyt, että opettajan suuttumista esimerkiksi oppilaiden osaamattomuudesta on ollut vaikeaa ymmärtää oppilaiden näkökulmasta. Satuttaviksi ja epäreiluiksi koetuissa tilanteissa oppilaat kokevat opettajan aggressiivisen käyttäytymisen sekä passiivisaggression keinot turhina tai ylimitoitettuina tilanteeseen nähden (Piironen & Männistö, 2025, 83). Oleellista on, että opettaja osaa myöntää virheensä valta-asemaansa väärin käytettyään ja kykenee osoittamaan olevansa turvallinen ja välittävä aikuinen suuttumuksestaan huolimatta (Piironen & Männistö, 2025, 81; Piironen & Männistö, 2025, 85).

Opettajan vallan väärinkäyttöön tai tunnepurkauksiin liittyvät oppilaiden tunteet eivät kuitenkaan ole aina yksiselitteisesti negatiivisia (Piironen & Männistö, 2025, 73). Tutkimukset ovat osoittaneet, että oppilaat ymmärtävät opettajan perustellun valta-aseman sekä tehtävän asettaa rajoja (Piironen & Männistö, 2025, 85). Siksi opettajan ilmaisemat vihan tunteet voidaan nähdä oikeutettuina tai tarpeellisina esimerkiksi silloin, jos oppilas tunnistaa sääntöjen ja ohjeiden laiminlyöntiä tai muuta huonoa käytöstä (Piironen & Männistö, 2025, 81; Piironen & Männistö, 2025, 85). Joissain tilanteissa opettajan tunnepurkauksilla voi olla myös positiivisia seurauksia, kuten työrauhan palauttaminen luokkaan. Ristiriitaiset tunteet opettajan vallan väärinkäytöstä tai tunnepurkauksista korostuu erityisesti tilanteissa, joissa oppilas on itse ollut tilanteen sivustaseuraajana (Piironen & Männistö, 2025, 73). Toisinaan ylimitoitettut tunnepurkaukset saattavat tuntua oppilaista myös huvittavilta (Piironen & Männistö, 2025, 73).

Pedagoginen suhde ilmenee aina aikansa kulttuurisessa ja yhteiskunnallisessa kontekstissa (Kansanen, 2014). Tämä tarkoittaa, että käsitys opettajalta vaaditusta tai hyväksytystä toiminnasta on muuttunut ja tulee muuttumaan yhteiskunnan mukana. Sama koskee myös oppilaalta odotettua toimintaa. Tämän vuoksi pedagogista suhdetta

on tarkasteltava aina historiallisessa ja kulttuurisessa kontekstissaan (Kansanen, 2014).

1.3 Huoltajan luottamus lapsensa opettajaan

Luottamusta on hyvin vaikea määritellä yksiselitteisesti etenkin tutkimuskontekstissa (Adams & Christenson, 2000, 479). Yhden tulkinnan mukaan luottamus voidaan määritellä henkilön halukkuutena olla alttiina toisen osapuolen toimille perustuen odotukseen, että toinen osapuoli suorittaa luottajalle tietyn tärkeän toiminnon, riippumatta luottajan kyvystä valvoa tai hallita toista osapuolta (Mayer, ym., 1995, 712). Tätä määritelmää voidaan soveltaa myös huoltajan ja opettajan väliseen suhteeseen. Alakoulussa tämä tarkoittaa, että huoltaja antaa opettajan olla osaltaan vastuussa lapsen kasvattamisesta ja opettamisesta uskoen siihen, että opettaja toimii lapsen parhaaksi.

Suomalaiset huoltajat luottavat yleisesti suhteellisen paljon lastensa opettajiin ja monet huoltajat sekä opettajat suhtautuvat myönteisesti yhteisiin ponnisteluihin (Lerikkanen ym., 2013, 154). Vanhempien barometrin mukaan 90 % alakoululaisten vanhemmista luottavat täysin tai osittain lapsensa koulun opettajiin ja muuhun henkilökuntaan (Suomen Vanhempainliitto & Förbundet Hem och Skola i Finland, 2025). Osa huoltajista saattaa kuitenkin kokea lastensa koulunkäynnin yhteydessä opettajasuhteita, jotka aiheuttavat turhautumista, avuttomuutta, ristiriitaisia ajatuksia ja väärinkäsityksiä (Lerikkanen ym., 2013, 154). Tällöin syy saattaa löytyä puutteesta luottamuksessa, sillä huoltajien ja opettajien välinen luottamus on ehdoton osa koulun ja kodin yhteistyön rakentamista ja ylläpitämistä (Adams & Christenson, 2000, 477). Huoltajien suurempi luottamus opettajiin ennustaa myös huoltajien lisääntyntä osallistumista koulun toimintaan ja lapsen koulutukseen merkittävästi (Santiago ym., 2016, 1013). Aiemmissä tutkimuksissa on todettu, että keskeinen keino luottamuksen vahvistamiseksi on koulun ja huoltajien välinen viestintä (Adams & Christenson, 2000, 477).

Vaikka aiheen tutkimus on vielä puutteellista (Adams & Christenson, 2000, 479), huoltajien positiivinen suhde lapsensa opettajaan on havaittu olevan yhteydessä oppilaiden parempiin tuloksiin usealla saralla (Santiago ym., 2016, 1003). Huoltajien

lapsensa opettajaan kohdistuvan luottamuksen on nähty ennustavan parempia oppimistuloksia, lisääntyneitä myönteistä sosiaalista käyttäytymistä sekä vertaisongelmien ja kokonaisvaikeuksien vähenemistä lapsella (Santiago ym., 2016, 1013). Toisaalta oppilaan ongelmallinen käyttäytyminen voi vaikuttaa kielteisesti huoltajien ja opettajien välisiin suhteisiin, ja huonot suhteet huoltajien ja opettajan välillä voivat puolestaan pahentaa oppilaan ongelmallista käyttäytymistä (Santiago ym., 2016, 1013).

Huoltajan luottamusta lapsensa opettajaan ja siihen vaikuttavia tekijöitä voidaan tutkia monesta näkökulmasta. Aiempien tutkimusten perusteella huoltajan näkemys opettajan toiminnasta luokassa ja oppilaiden kanssa on yksi luottamukseen vaikuttavista tekijöistä (Bower ym., 2011, 166; Lerkkanen ym., 2020, 4). Luottamukseen vaikuttaa muun muassa huoltajien käsitys opettajan pedagogisista käytänteistä luokassa sekä henkilökohtaisesti heidän lapsensa kanssa (Lerkkanen ym., 2020, 4). Luottamus on heikompaa myös silloin, kun huoltajat ovat siinä uskossa, ettei opettaja välitä heidän lapsestaan tai eivät tunnista heidän lapsensa saavutuspotentiaalia (Bower ym., 2011, 166). Lisäksi huoltajan tai lapsen sukupuolella saattaa olla merkitystä huoltajan luottamuksessa opettajaan (Lerkkanen ym., 2020, 4). Toistaiseksi tutkimus sukupuolen vaikutuksesta on kuitenkin puutteellista, ja tähän mennessä saadut tulokset ovat keskenään ristiriitaisia (Lerkkanen ym., 2020, 4).

2 Tutkimusongelma

Tässä tutkimuksessa kartoitetaan, millaisia opettajamuistoja alakoulun oppilaiden huoltajilla on omista alakoulun opettajistaan. Lisäksi tämä tutkimus pyrkii selvittämään, miten nämä opettajamuistot heijastuvat huoltajien luottamuksessa lapsen opettajaa kohtaan.

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Millaisia muistoja alakoulua käyvien oppilaiden huoltajilla on omista alakoulun opettajistaan?
2. Miten alakoulua käyvien oppilaiden huoltajien omat opettajamuistot heijastuvat luottamukseen lapsen opettajaa kohtaan?

On todettu, että huoltajien omat koulukokemukset täyttävät asenteen kriteerit ja ennustavat melko johdonmukaisesti huoltajien suhtautumista lapsen koulua kohtaan (Räty, 2010, 394). Ottaen huomioon, että opettajilla on merkittävin rooli koulumuistojen määrittäjinä, voimme asettaa tälle tutkimukselle hypoteesiksi, että opettajamuistoilla on samoin vaikutus lapsen kouluun suhtautumiseen ja näin ollen myös lapsen opettajaan kohdistuvaan luottamukseen (Bächler & Salas, 2021; Kovero ym., 2007, 277). Tämä yhteys näkyisi hypoteesin mukaan siten, että samankaltaisia opettajamuistoja jakavilla huoltajilla olisi myös yhtenäisiä piirteitä tavassaan luottaa lapsen opettajaan.

3 Menetelmä

Tutkimus toteutettiin monimenetelmä tutkimuksena, mikä mahdollisti laadullisten ja määrällisten analyysi- ja aineistonkeruutapojen yhdistämisen (Johnson ym., 2007, 123). Tutkimusaineistoksi kerättiin sekä laadullista että määrällistä aineistoa, joiden tuloksia integroitiin eli yhdistettiin ja organisoitiin johdonmukaiseksi ja toteutettavaksi kokonaisuudeksi (Creswell & Plano Clark, 2018, 5). Tutkimuksen menetelmäksi valittiin monimenetelmä tutkimus, sillä laadullisen ja määrällisen aineistonkeruutapojen yhdistäminen antaa parhaiten vastauksia tutkimuskysymyksiin.

3.1 Osallistujat

Tutkimukseen osallistui 17 suomalaisen alakoulun käynnyttä aikuista, jotka olivat aineistonkeruuhetkellä suomalaista alakoulua käyvien oppilaiden huoltajia. Tutkimukseen osallistujalla saattoi olla yksi tai useampi lapsi alakoulussa aineistonkeruuhetkellä ja tutkimukseen saattoi osallistua saman lapsen useampi huoltaja. Tutkimukseen osallistujat olivat aloittaneet oman alakoulunsa vuosien 1981–1995 välillä. Osallistujien keskimääräinen alakoulun aloittamisvuosi oli 1990.

Tutkimukseen osallistujat kerättiin pyytämällä tuttuja alakoululaisten huoltajia osallistumaan tutkimukseen. Lisäksi heitä pyydettiin jakamaan tietoa tutkimukseen osallistumisesta tuntemilleen alakoululaisten huoltajille esimerkiksi työympäristössä, naapurustossa tai muussa yhteisössä.

3.2 Tutkimuksen toteutus

Tutkimusaineisto kerättiin Webropol-kyselylomakkeella (ks. liite 1). Kyselylomakkeessa on yksi kysymys huoltajien taustatiedoista, jolla selvitettiin osallistujan alakoulunaloitusvuosi, kaksi avointa kysymystä, joihin osallistujat vastaavat mieleenpainuvimmista opettajamuistoistaan ja siitä, millainen suhde heillä on ollut omaan opettajaansa, sekä viisi väittämää koskien osallistujan luottamusta lapsensa opettajaa kohtaan. Väittämiä arvioidaan Likertin neliportaisella asteikolla 1–4 (Vilkkä, 2007, 46). Asteikon vastausvaihtoehdot ovat: *1 = täysin eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 3 = jokseenkin samaa mieltä ja 4 = täysin samaa mieltä*. Väittämät muodostettiin

soveltamalla Adamsin ja Christensonin (2000) laajan Family-School Relationship Survey -kyselyn osana toteutettua Trust Scale -kyselyä, joka on suunniteltu mittaamaan huoltajien luottamusta lapsen opettajaa kohtaan. Väittämiä muodostaessa huomioitiin myös aiheen aiempia tutkimustuloksia (Bower ym., 2011, 166; Lerikkanen ym., 2020, 4).

Kyselylomake jakautuu laadulliseen ja määrälliseen osioon, jossa laadullisessa osiossa on avoimet kysymykset ja määrällisessä osiossa väittämät. Laadullisen osion ensimmäinen kysymys *”Kuvaile vapaasti omia alakoulun opettajiasi.”* on tarkennettu lisäohjeella *”Voit kuvailla esimerkiksi opettajiesi opetustyyliä, vuorovaikutustaitoja tai konkreettisia muistoja opettajista.”* Kyselylomakkeen laadullinen osio käsittelee ensimmäistä tutkimuskysymystä *”Millaisia muistoja alakoulua käyvien oppilaiden huoltajilla on omista alakoulun opettajistaan?”* ja määrällinen osio käsittelee toista tutkimuskysymystä *”Miten alakoulua käyvien oppilaiden huoltajien omat opettajamuistot heijastuvat luottamukseen lapsen opettajaa kohtaan?”*.

Kyselylomaketta testattiin neljällä tutkijoiden lähipiirin henkilöllä (Cohen ym., 2018, 496), joilla on ollut lapsi suomalaisessa alakoulussa. Testihenkilöiden vastausten perusteella muokattiin yhtä kyselylomakkeen kysymyksen muotoilua vastaamaan paremmin tutkimusongelmaa. Esitestauksella selvitettiin myös, kuinka kauan kyselylomakkeeseen vastaamisessa keskimäärin kestää.

Linkki kyselylomakkeeseen (ks. liite 1) ja linkki tutkimuksen tietosuojailmoitukseen (ks. liite 2) lähetettiin osallistujille sähköpostitse. Osallistujien sähköpostit kerättiin kootusti tietoturvalliseen Seafire-tiedostoon, ja kyselylomakkeet lähetettiin jokaiselle osallistujalla henkilökohtaisesti. Sähköposti sisälsi myös saatekirjeen, joka on sama teksti kuin kyselylomakkeen ensimmäisellä sivulla. Kyselylomakkeen alkuperäistä voimassaoloaika pidennettiin, jotta tutkimukseen saataisiin enemmän osallistujia.

3.3 Aineiston käsittely ja analyysi

Kyselylomakkeella kerätty tutkimusaineisto käsiteltiin ryhmittelemällä kyselylomakkeen laadullisen osion samankaltaisia vastauksia pääteemoiksi. Lisäksi osallistujien samojen pääteemojen vastauksia vertailtiin määrällisen osion vastauksiin, eli

väittämistä saatuihin numeerisiin arvoihin. Seuraavissa alaluvuissa kuvataan tarkemmin laadullisen ja määrällisen aineistojen analyysejä.

3.3.1 Laadullisen aineiston analyysi

Kyselylomakkeella saadut laadullisen osion vastaukset siirrettiin Word-dokumenttiin tulosten tulkitsemisen helpottamiseksi. Laadullisen osion tuloksia analysoitiin aineistolähtöisellä eli induktiivisella sisällönanalyysillä (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 122). Kyselylomakkeen laadullisen osion kysymysten vastauksista yliviivattiin eri väreillä samankaltaisia opettajamuistoja osallistujien kesken (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 123). Samankaltaiset opettajamuistot ryhmiteltiin aineistolähtöisesti 11 alaluokkaan ja alaluokat nimettiin luokan sisältöä kuvaavilla käsitteillä (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 124). Alaluokat yhdistettiin niiden luonteiden mukaan ja niistä muodostettiin kolme yläluokkaa (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 124). Kyselylomakkeen laadullisen osion vastaukset siirrettiin myös vastaajakohtaisesti Excel-taulukkoon määrällisen osion vastauksien kanssa.

3.3.2 Määrällisen aineiston analyysi

Kyselylomakkeen määrällisen osion vastaukset siirrettiin vastaajakohtaisesti Excel-taulukkoon laadullisten ja määrällisten tulosten yhteyden tulkitsemisen helpottamiseksi. Excel-ohjelmassa laskettiin osallistujien määrällisten tulosten eli väittämien vastausten keskiarvot. Osallistujien laadullisen osion vastaukset sijoiteltiin taulukossa niin, että ne olivat väittämien keskiarvojen mukaan suuruusjärjestyksessä korkein keskiarvo ylimpänä (ka.=4).

3.4 Tutkimusetiikka

Tutkimuksen osallistujat olivat tietoisia tutkimuksesta, sen merkityksestä ja heidän roolistaan siinä sekä olivat vapaaehtoisia osallistumaan (TENK, 2019, 7). Tutkimukseen osallistuneiden henkilöiden ihmisarvoa ja itsemääräämisoikeutta kuultiin ja kunnioitettiin. Myös Suomen lainsäädäntöön sitouduttiin tutkimuksessa. Tutkimus toteutettiin siten, ettei siitä aiheutunut haittaa tai vahinkoja osallistujille tai tutkimuksessa muuten esiintyville henkilöille (TENK, 2019, 7).

Kun henkilö osallistui tutkimukseen, hänellä oli oikeus osallistua vapaaehtoisesti, mutta myös kieltäytyä tutkimuksesta (TENK, 2019, 8). Hänellä oli myös mahdollisuus keskeyttää osallistumisensa missä vaiheessa tahansa (TENK, 2019, 8). Hän oli myös oikeutettu saamaan tietoa tutkimuksesta (TENK, 2019, 8), mikä oli huomioitu kyselylomakkeen saatekirjeessä (ks. liite 1).

Hankittua tutkimusaineistoa käsiteltiin koko tutkimusprosessin ajan tietoturvallisesti. Tutkimukseen osallistuneiden sähköpostiosoitteet säilytetään tietoturvallisesti Seafile-tiedostossa, joka poistetaan tutkimuksen päätyttyä. Vaitiolovelvollisuutta noudatettiin koko tutkimuksen ajan (TENK, 2019, 12). Tutkittavien nimiä ei kerätty eikä tutkimusraportista tule ilmi tietoa, jolla voi tunnistaa osallistujia (TENK, 2019, 12; ks. liite 2). Kyselylomakkeen vastauksissa mainitut opettajien nimet on poistettu ja korvattu merkinnällä [opettajan nimi].

4 Tulokset

Tässä luvussa esitellään tutkimustulokset tutkimuskysymysten mukaisessa järjestyksessä. Ensimmäisessä alaluvussa käsitellään alakoulua käyvien oppilaiden huoltajien muistoja omista alakoulun opettajistaan. Toisessa alaluvussa käsitellään huoltajien omien opettajamuistojen yhteyttä lapsen opettajaan luottamisessa.

4.1 Huoltajien opettajamuistot

Tutkimukseen osallistuneilla huoltajilla ilmeni laajalti erilaisia opettajamuistoja. 16/17 osallistujan vastauksissa esiintyi positiivisia opettajamuistoja, joka oli yleisin teema vastauksissa. Seuraavaksi eniten esiintyi neutraaleja opettajamuistoja, joita oli 14/17 osallistujan vastauksissa. Vähiten esiintyi negatiivisia opettajamuistoja, joita oli 11/17 osallistujien vastauksissa. Taulukossa 1 on kuvattu vastauksista muodostetut alaluokat ja niiden luonteiden perusteella muodostetut yläluokat.

Taulukko 1. Huoltajien opettajamuistot

Yläluokat	Alaluokat	Esimerkit
Positiiviset muistot	Vuorovaikutus ja turvallinen ilmapiiri	”... , enkä muista hänen kertaakaan esimerkiksi korottaneen ääntään.” (O8, A1)
	Muut positiiviset muistot	”... ja kaikki rakastivat häntä.” (O15, A1)
	Positiivinen vahvistaminen	”... , hän oli sanonut äidilleni, että tästä työstä tulee vielä jotain.” (O16, A1)
	Pedagogiset ratkaisut	”... oli hienoa saada opetusta ... ”oikealla” tavalla.” (O13, A1)
Neutraalit muistot	Auktoriteetti	”Hänellä oli suuri auktoriteetti luokassa...” (O7, A2)
	Pedagogiset ratkaisut	”Hän luki meille paljon kirjoja.” (O11, A1)
	Opettajien vaihtuvuus	”Se mikä on jäänyt eniten mieleen on opettajien vaihtuvuus.” (O9, A1)
Negatiiviset muistot	Vallan väärinkäyttö	”Vääränlaisesta käytöksestä joutui luokan nurkkaan seisomaan, häpeämään.” (O4, A1)
	Tunnepurkaukset	”Hän mm. heitti oppilaita liiduilla ja itki luokan edessä.” (O16, A1)
	Pelon tunne	”... , osaa opettajista pelättiin.” (O4, A1)
	Vähättely ja arvostelu	”... ja toinen piti mua niin tyhmänä että mua on turha opettaa, ...” (O5, A1)

4.1.1 Positiiviset opettajamuistot

Positiivisia opettajamuistoja esiintyi vastauksissa eniten. Vain yhdellä osallistujalla ei ilmennyt yhtäkään positiivista muistoa opettajistaan. Positiivisista opettajamuistoista esiintyi eniten (n=15/17) vuorovaikutukseen ja turvalliseen ilmapiiriin viittaneita vastauksia. Alaluokan vastaukset olivat ilmaisuja, joissa mainittiin hyvä suhde opettajaan, luottamus opettajaa kohtaan, opettajan luoma turvallinen ilmapiiri, opettajan lämminhenkisyys ja ystävällisyys, sekä hyvät vuorovaikutustaidot. Esimerkiksi luottamus opettajaa kohtaan näkyi vastauksissa: *"Pidin kaikkia opettajia luotettavina ja turvallisina aikuisina."* (O11, A2).

Seuraavaksi eniten (n=11/17) ilmeni muita positiivisia muistoja, johon luokiteltiin opettajan luonteen kuvailu lempeäksi, mukavaksi ja ihanaksi, sekä osallistujien ilmaisut pitäneensä opettajastaan. Opettajan luonteen kuvailu ja ilmaisu opettajan pitämisestä olivat yksin esiintymismäärältään niin suppeat alaluokat, että ne yhdistettiin ja nimettiin *"muiksi positiivisiksi muistoiksi"*. Esimerkiksi huoltajan ilmaisu pitäneensä opettajastaan näkyi vastauksissa: *"1–2 luokan opettajana minulla oli lempeä nainen, josta pidin kovasti."* (O8, A1).

Toiseksi vähiten (n=3/17) positiivisina opettajamuistoina ilmenivät positiiviseen vahvistamiseen viittaneet vastaukset. Tällaisia muistoja olivat ilmaisut opettajan pitäneen osallistujasta, kehuminen ja opettajan luotto osallistujan kykyihin. Esimerkiksi luotto huoltajan kykyihin näkyi positiivisessa vahvistamisessa: *"Kun vaihdoin koulua, hän [opettaja] oli sanonut äidilleni, että tästä työstä tulee vielä jotain."* (O16, A1).

Vähiten (n=2/17) positiivisina opettajamuistoina ilmenivät opettajan tekemät selvästi positiivisina koetut pedagogiset ratkaisut. Tällaisia muistoja olivat yksittäiset esimerkit opettajan tekemistä pedagogisista ratkaisuista, joista oli jäänyt positiivinen muisto, kuten: *"Parhaiten muistan sen, että ollessani itse vasenkätinen oli hienoa saada opetusta virkkaukseen "oikealla" tavalla opettajankin ollessa vasenkätinen."* (O13, A1).

4.1.2 Neutraalit opettajamuistot

Neutraaleista opettajamuistoista esiintyi eniten (n=13/17) opettajan auktoriteettiin viittaneita vastauksia. Tällaisia ilmauksia oli opettajan kuvailu *"auktoiteetiksi"*,

”tiukaksi” ja ”jäməkäksi”, opettajaan uskominen, arvostus opettajaa kohtaan, sekä opettajan ankuruus ja kurin pitäminen. Esimerkiksi: *”Hänellä [opettajalla] oli korkea auktoriteetti.”* (O14, A1).

Seuraavaksi eniten (n=10/17) neutraaleja opettajamuistoja oli opettajan pedagogisiin ratkaisuihin viitanneet vastaukset. Tällaisia vastauksia olivat ilmaisut opettajan opetustyyleistä, opetussisällön valinnoista, oppimistilanteiden luonteista ja yksityiskohtaiset esimerkit jostain opettajan tekemästä pedagogisesta ratkaisusta, kuten: *”Hän [opettaja] otti monesti kitaran tunnilla esiin ja pystyi kehittelemään lauluja ilmeisesti lonkalta.”* (O3, A1). Tämän alaluvun vastauksissa ei käynyt ilmi opettajan pedagogisista ratkaisuista syntyneitä tunteita.

Vähiten (n=5/17) neutraaleja opettajamuistoja olivat maininnat opettajien vaihtuvuudesta, esimerkiksi vastauksissa: *”Luokanvalvoja vaihtui joka vuosi.”* (O7, A1) ja *”Opettajat vaihtui paljon, sijaisia tuli tiheään.”* (O15, A1).

4.1.3 Negatiiviset opettajamuistot

Negatiivisista opettajamuistoista esiintyi mainintoja 4/17 osallistujien vastauksista opettajan vallan väärinkäytöstä. Tällaisia muistoja kuvailtiin syömään pakottamisena, oppilaiden rankaisemisena, oppilaiden epäreiluna kohteluna ja yksittäisinä esimerkkeinä opettajan vallan väärinkäytöstä, kuten: *”Vääränlaisesta käytöksestä joutui luokan nurkkaan seisomaan, häpeämään.”* (O4, A1).

Yhtä monta (n=4/17) negatiivisia opettajamuistoja oli opettajan tunnepurkauksiin viitanneita vastauksia. Tunnepurkauksiin viittaavia opettajamuistoja olivat kuvailut opettajan raivoamisesta, suuttumisesta, jatkuvasta närkästymisestä, hermoromahduksista ja yksittäisistä esimerkeistä opettajan tunnepurkauksista, kuten: *”Muistan, että joku pojista vastusti jollain pienellä tavalla [opettajan nimi] ja sitten [opettajan nimi] nosti hänet ”riveleistä” seinää vasten.”* (O13, A1).

Toiseksi vähiten (n=3/17) negatiivisia opettajamuistoja olivat pelon tunteen kokemukset, esimerkiksi vastauksissa: *”Alakoulussa oli myös erittäin tiukka liikunnan opettaja, jota kaikki lapset pelkäsivät.”* (O17, A1) ja *”Opettajat olivat melko ankaria, osaa opettajista pelättiin.”* (O4, A1).

Vähiten (n=2/17) negatiivisista opettajamuistoista esiintyi oppilaiden vähättelyyn ja arvosteluun viittaavia vastauksia. Tämän alaluokan vastaukset olivat maininnat opettajan pitäneen vastannutta osallistujaa tyhmänä ja osallistujan tai muiden oppilaiden arvostelu. Esimerkiksi oppilaan tyhmänä pitäminen näkyi vastauksissa: ”... ja toinen [opettaja] piti mua niin tyhmänä että mua on turha opettaa (lukihäiriöitä ei tuohon aikaa ymmärretty vaan lasta pidettiin vaan tyhmänä) ...” (O5, A1).

4.2 Huoltajien opettajamuistojen yhteys luottamukseen lapsen opettajaa kohtaan

Tutkimukseen osallistuneilla huoltajilla oli paljon hajontaa opettajamuistojen luonteissa luottamusta kartoittavien väittämien keskiarvoihin nähden. Taulukossa 2 on kuvattu huoltajien opettajamuistojen luonteiden yhteys luottamukseen lapsensa opettajaa kohtaan väittämien keskiarvon perusteella.

Taulukko 2. Opettajamuistojen yhteys lapsen opettajaan luottamiseen

Opettajamuistojen luonteet	Vastaaaja (n=17)	Väittämien keskiarvo
Positiivisia, neutraaleja ja negatiivisia	O3	4
	O12	4
	O13	4
	O17	3,8
	O10	3,6
	O8	3,4
Positiivisia & neutraaleja	O11	4
	O6	4
	O7	4
	O14	3
	O1	3
	O15	2,8
	O9	2,6
Positiivisia & negatiivisia	O16	2,8
	O5	2,4
Positiivisia	O2	3,8
Neutraaleja & negatiivisia	O4	3,6

Kolmella osallistujalla, joiden luottamusta kartoittavien väittämien keskiarvo oli 4, esiintyi mainintoja turvallisesta ilmapiiristä, opettajan ystävällisyydestä ja empatiasta oppilaita kohtaan sekä luottamuksesta omaa opettajaa kohtaan. Viidestä osallistujasta, joiden väittämien keskiarvo oli 4, kolmella esiintyi vastauksissaan mainintoja opettajan asianmukaisesta käytöksestä haastavissa tilanteissa, opettajan hyväntuulisuudesta ja rauhallisuudesta sekä vuorovaikutustaidoista oppilaiden käyttäytyessä ei-toivotulla tavalla. Kolmesta osallistujasta, joiden väittämien keskiarvo oli 4, kahdella esiintyi vastauksissaan mainintoja positiivisena koetuista opettajan tekemistä pedagogisista ratkaisuksista. Kaikilla kuudella osallistujalla, joiden luottamusta kartoittavien väittämien keskiarvo oli 4, esiintyi mainintoja myös opettajan auktoriteetista.

Ainoalla osallistujalla (O4), jolla ei esiintynyt vastauksissaan lainkaan positiivisia opettajamuistoja, luottamusta kartoittavien väittämien keskiarvo oli 3,6. Osallistujalla O4 esiintyi vastauksissaan mainintoja opettajan ankaruudesta, pelon tunteesta, opettajan tekemistä pedagogisista ratkaisuksista sekä opettajan vallan väärinkäytöstä. Osallistuja O4 oli kuvaillut suhdettaan alakoulun opettajiinsa neutraalina.

Neljästä osallistujasta, joiden väittämien keskiarvo oli alle 3, kahdella esiintyi vastauksissaan mainintoja opettajien vaihtuvuudesta, kuten: *”Se mikä on jäänyt eniten mieleen on opettajien vaihtuvuus.”* (O9, A1). Osallistujalla O9 esiintyi vastauksissaan positiivisia ja neutraaleja muistoja, kuten opettajan kuvailu turvallisiksi ja jämäkäksi hahmoksi, sekä suora ilmaisu: *”Kaikista [opettajista] jäänyt positiiviset tai neutraalit muistot.”* (O9, A1). Viidellä osallistujalla, joiden luottamusta kartoittavien väittämien keskiarvot olivat matalimmat, ei esiintynyt lainkaan mainintoja opettajien tekemistä pedagogisista ratkaisuksista. Kuudella osallistujalla, joiden väittämien keskiarvot olivat matalimmat, ei ollut mainintoja myöskään opettajan vallan väärinkäytöstä tai pelon tunteesta.

Kukaan tutkimukseen osallistuneista ei ollut vastannut luottamusta kartoittaviin väittämiin vastausvaihtoehtoa *1 = täysin eri mieltä*. Vain yksi osallistuja (O5) oli luottamusta kartoittavien väittämien kanssa enemmän eri mieltä kuin samaa mieltä (ka.=2,4). Osallistujan O5 vastauksissa oli mainintoja opettajan pitäneen häntä tyhmänä ja opettajalta saadusta kannustamisesta, sekä maininta osallistujan lapsen

opettajan vallan väärinkäytöstä: *”Tuo yksi [opettaja] kuka piti mua niin tyhmänä ikävä kyllä opettaa nyt tytärtäni ja hän on ottanut siitä silmätikun.”* (O5, A2).

5 Pohdinta

Tämä luku koostuu tutkimusprosessin sekä tulosten pohdinnasta. Ensimmäisessä alaluvussa esitellään tutkimuksen päätulokset, joita tarkastellaan suhteessa aiempiin tutkimuksiin ja kirjallisuuteen sekä toiselle tutkimuskysymykselle asetettuun hypoteesiin. Toisessa alaluvussa arvioidaan tutkimuksen luotettavuutta ja rajoitteita. Lopuksi tuodaan esille mahdollisuuksia tulosten hyödyntämiseen.

5.1 Tulosten pohdinta

Tämän kandidaatintutkielman tavoitteena oli tarkastella, millaisia opettajamuistoja alakoululaisten oppilaiden huoltajilla on omista alakoulun opettajistaan. Tarkastelussa huomioidaan, mitkä tapahtumat tai opettajan piirteet ovat vaikuttaneet näiden muistojen luonteeseen. Lisäksi tämä tutkimus pyrkii laajentamaan ymmärrystä huoltajien luottamuksesta lapsensa opettajaa kohtaan näiden muistojen valossa.

Tutkimustulokset osoittivat huoltajien opettajamuistojen olevan pääosin positiivisia. Tulokset vahvistavat aiempia havaintoja siitä, että positiiviset opettajamuistot rakentuvat erityisesti vuorovaikutuksesta, hyvästä suhteesta opettajaan sekä opettajan luonteesta (Bächler & Salas, 2021; Kovertto ym., 2007). Vastoin aiempien tutkimuksien (Bächler & Salas, 2021) asettamaa oletusta positiivinen vahvistaminen, kuten kehuminen, ei noussut merkittäväksi teemaksi vastausaineistossa.

Tutkimus osoittaa, että negatiiviset muistot liittyvät usein vallan väärinkäyttöön ja tunnepurkauksiin, mikä on linjassa aiempien havaintojen kanssa (Bächler & Salas, 2021; Kovertto ym., 2007). Samoin aiemmissä tutkimuksissa vallan väärinkäyttö ilmeni osallistujien kokemuksissa esimerkiksi epäreiluna tai nöyryyttävänä kohteluna (Piironen & Männistö, 2025, 83). Opettajien tunnepurkauksiin liittyi usein voimakas suuttumuksen ilmaiseminen ja aggressiivinen toiminta, mikä noudattaa myös aiempia havaintoja (Piironen & Männistö, 2025, 83). Joissain vastauksissa mainittiin myös vähättely ja arvostelu opettajan toimesta sekä opettajaan liitetty pelon tunne, joka toisaalta voi olla seurausta muista negatiivisiksi luokitelluista opettajamuistoista.

Siinä, missä osa opettajan pedagogisista ratkaisuksista oli ilmaistu luonteeltaan erityisen positiivisina, suurin osa (10/12) oli esitetty neutraaleina. Opettajan pedagogisten ratkaisujen esiintyvyys suurimmassa osassa vastauksista (n=12/17) vahvistaa jo esitettyjä havaintoja (Räty, 2003, 55) siitä, että opetuksen sisältö sekä opetusmenetelmät ovat niin mieleenpainuvia, että ne muistetaan vielä vuosikymmeniä alakoulun loputtua.

Huomionarvoista on, että osallistujien opettajamuistot olivat itsessään hyvin monipuolisia ja toisinaan jopa ristiriitaisia, vaikka kyseessä oli vain yhden opettajan kuvailu. Esimerkiksi useampi osallistuja kuvaili opettajansa toimineen toistuvasti aggressiivisesti, mutta kuvasi suhdettaan samaan opettajaan silti hyväksi, kuten: *”Muistan, että joku pojista vastusti jollain pienellä tavalla [opettajan nimi] ja sitten [opettajan nimi] nosti hänet ”riveleistä” seinää vasten. Sitten ei enää pöllöilty luokassa ..., hän on muistoissani yksi elämäni parhaista opettajista.”* (O13, A1). Muistojen luonteen ristiriitaisuutta saattaa selittää erilaiset tulkinnat tilanteista. Oppilaat voivat toisinaan mieltää opettajan tunnepurkaukset oikeutetuiksi, tarpeellisiksi tai jopa huvittaviksi (Piironen & Männistö, 2025, 73). Vaikka osallistujat olivat raportoineet negatiivisia muistoja, ne ovat silti voineet johtaa positiivisiin seurauksiin luokassa tai tuntua muuten oikeutetuilta. Lisäksi osallistujien vastauksissa ei ollut aina eroteltu kohdistuiko opettajan toiminta itseen, toiseen oppilaaseen vai esimerkiksi koko luokkaan. Osallistujan oma positio vuorovaikutustilanteissa opettajan kanssa saattaa vaikuttaa tilanteen tulkintaan ja siitä jääneiden muistojen luonteeseen (Piironen & Männistö, 2025, 85).

Aiempiin tutkimustuloksiin nojaten, tälle tutkimukselle oli määritelty hypoteesiksi, että opettajamuistoilla olisi havaittava yhteys huoltajien luottamukseen lastensa opettajiin. Vaikka aiemmissa tutkimuksissa on todettu, että huoltajien omat koulukokemukset täyttävät asenteen kriteerit ja ennustavat melko johdonmukaisesti huoltajien suhtautumista lapsen koulua kohtaan (Räty, 2010, 394), tämän tutkimuksen tulokset osoittavat, että huoltajien omat opettajamuistot eivät kuitenkaan suoraan määritä heidän luottamustaan lapsensa opettajaa kohtaan. Tämä voitiin havaita siitä, kuinka opettajamuistojen luonteet eivät ennustaneet luottamusta kartoittavien väittämien keskiarvoa. Näin ollen tutkimukselle asetettu hypoteesi ei toteutunut.

Opettajamuistojen vaikutusta huoltajan luottamukseen lapsensa opettajaa kohtaan ei voida kuitenkaan sulkea täysin pois. Tulosten perusteella muistot luottamuksesta omaan opettajaan, turvallisuuden tunne ja mieleenpainuvat opettajan pedagogiset ratkaisut saattoivat viitata parempaan luottamukseen myös lapsen opettajaa kohtaan. Esimerkiksi niistä vastaajista, joiden luottamusta kartoittavien väittämien keskiarvo oli suurin mahdollinen (ka.=4), puolet viittasivat turvallisuuden tunteeseen ja kykyyn luottaa omiin opettajiinsa. Puolestaan viidellä huoltajalla, joiden luottamusta kartoittavien väittämien keskiarvot olivat alhaisimmat, ei esiintynyt lainkaan mainintoja opettajan pedagogisista ratkaisuista.

Tuloksia huoltajan luottamuksesta lapsen opettajaa kohtaan saattaa selittää opettajamuistojen monipuolisuus. Vaikka alakouluun sijoittuviin opettajamuistoihin olisi sisältynyt satuttavia muistoja, positiiviset ja neutraalit ovat voineet tasapainottaa yleiskokemusta. Tulokset viittaavat myös siihen, että negatiiviset opettajamuistot eivät välttämättä heikennä luottamusta lapsen opettajaa kohtaan. Esimerkiksi vallan väärinkäyttöön tai tunnepurkauksiin liittyvät muistot saatettiin nähdä yksittäisen opettajan piirteenä, ei koko opettajakuntaa koskevana ominaisuutena. Tämä näkyi myös siinä, että ainoalla osallistujalla (O4), jolla ei esiintynyt vastauksissaan lainkaan positiivisia opettajamuistoja, luottamusta kartoittavien väittämien keskiarvo oli kuitenkin 3,6. Mielenkiintoista oli myös, että osallistujilla (O5 ja O16), joilla oli vain positiivisia tai vain negatiivisia opettajamuistoja, väittämien keskiarvot olivat selvästi alhaisimpia (ka.=2,4 ja ka.=2,8). Onko heidän opettajamuistoissaan todellisuudessa painottunut vain negatiiviset muistot, mutta osallistujat olivat kokeneet tarpeelliseksi nostaa esille myös satunnaiset positiiviset muistot?

Vaikka omat opettajamuistot olisivat asettaneet huoltajille ennakkoluuloja lapsensa opettajaa kohtaan, tulokset viittaavat siihen, että ne eivät välttämättä ole pysyviä. Opettajilla on siten mahdollisuus vaikuttaa luottamussuhteen rakentumiseen esimerkiksi aktiivisen viestinnän ja huoltajien osallistamisen kautta esimerkiksi vanhempainiltoihin (Adams & Christenson, 2000, 477; Lerkanen ym., 2020, 21).

Siksi tuloksia tarkastellessa on syytä huomioida, että muistojen luonteen ryhmittely yläluokkiin on tulkinnanvaraista ja altista väärinymmärryksille. Tulkinta opettajan

toiminnasta on henkilökohtaista, kuin myös kulttuurisidonnaisia (Kansanen, 2014). Siksi osallistujien ja tutkijoiden käsitykset esimerkiksi siitä, millainen opettaja on hyvä tai millainen opettajan käyttäytyminen on hyväksyttävää tai ei-hyväksyttävää voivat erota.

Tulosten tulkinnassa on tärkeää huomioida, että osallistujien alakoulun aloitus sijoittui vuosien 1981–1995 välille, jolloin koulun ja kasvatuksen toimintakulttuuri poikkesi merkittävästi nykyisestä. Tämän vuoksi monet osallistujat saattavat olla itsekin tietoisia siitä, että opettajien toiminta on vuosikymmenten aikana muuttunut sensitiivisemmäksi ja oppilaslähtöisemmäksi. Tämä näkyi esimerkiksi osallistujan O5 kuvauksessa: ”... ja toinen piti mua niin tyhmänä että mua on turha opettaa (lukihäiriöitä ei tuohon aikaan ymmärretty vaan lasta pidettiin vaan tyhmänä).” (O5, A1).

Samalla myös kodin ja koulun välinen viestintä on kehittynyt huomattavasti, ja siitä on tullut keskeinen osa koulun arkea. Tämä muutos on voinut vaikuttaa huoltajien luottamukseen lapsensa opettajaa kohtaan positiivisesti ja lieventää omien opettajamuistojen jättämiä ennakkoluuloja. Huoltajan ja opettajan välisen kommunikoinnin onkin todettu olevan merkittävä tekijä luottamuksen rakentumisessa (Adams & Christenson, 2000, 477).

Kulttuuri ja ajankohtainen yhteiskunnallinen keskustelu saattaa vaikuttaa myös siihen, millaisia muistoja tuodaan esille. Esimerkiksi opettajien auktoriteetista ja kurinpitokeinoista käydään tällä hetkellä aktiivisesti keskustelua mediassa, mikä saattaa heijastua sen esiintymiseen monissa vastauksissa (n=13/17).

5.2 Tutkimuksen luotettavuus ja tulkintojen rajoitteisuus

Tutkimuksen luotettavuutta arvioitiin koko tutkimusprosessin ajan. Tutkimusongelmaa lähestyttiin monimenetelmällisesti, jolloin tutkittavasta ilmiöstä saatiin syvempi ja tasapainoisempi ymmärrys (Vilka & Mankki, 2024), mikä tuki tutkimuksen luotettavuutta. Tutkimuksen luotettavuutta lisäsi myös se, että tutkimus toteutettiin tutkimusparin toimesta. Kahden tutkijan näkemys auttoi esimerkiksi opettajamuistojen luonteen analysointia ja luokittelua alaluokkiin.

Tutkimuksen otannan koon vuoksi on huomioitava, että tuloksia ei voida yleistää. Koska osallistujat kerättiin tutkijoiden tuttavapiirin kautta, otanta saattoi olla myös melko

homogeeninen. Siksi tuloksia ei voida mieltää koko väestöä edustaviksi. Tulokset antavat kuitenkin viitettä tekijöistä, jotka ovat vaikuttaneet opettajamuistojen kehittymiseen ja säilymiseen aikuisikään saakka.

Tutkimuksen validiteetin kannalta on huomioitava, että luottamusta ei mitattu valmiilla mittarilla. Kyselylomakkeen luottamusta kartoittavan osion väittämät laadittiin aiempien huoltajien lastensa opettajaan kohdistamaa luottamusta käsittelevien tutkimusten ja mittareiden pohjalta. Tämän vuoksi väittämien antama data ei välttämättä kuvaa täysin luotettavasti huoltajien luottamusta lapsensa opettajaa kohtaan.

Kyselylomake esitettiin neljällä tutkijoiden lähipiiriin kuuluvalla henkilöllä, joilla on ollut lapsi suomalaisessa alakoulussa. Esitestauksella pyrittiin vahvistamaan tutkimuksen luotettavuutta ja havaitsemaan, millaisia haasteita esimerkiksi avoimien kysymyksien ymmärtämisessä saattaa ilmetä. Testihenkilöiden vastauksien perusteella kyettiin varmistamaan myös, antavatko kysymykset ja väittämät tutkimusongelmaan vastaavaa tietoa.

Koska kyselyssä osallistujia pyydettiin vastaamaan luottamusta koskeviin väittämiin vain yhden lapsen yhden opettajan perusteella, on huomioitava, että kuvaus luottamuksesta opettajiin jää melko suppeaksi. Yksittäisellä osallistujalla voi olla useampi lapsi ja lapsilla useampia opettajia, joihin hän luottaa eri tavoin, mikä ei tule esille kyselylomakkeella. Lisäksi kyselylomake ei huomioi muita luottamukseen mahdollisesti vaikuttavia tekijöitä, kuten huoltajan koulutustaustaa, ammattia tai sukupuolta (Lerkkanen ym., 2020, 4).

Kyselylomake laadittiin mahdollisimman yksinkertaiseksi ja lyhyeksi, jotta osallistajat jaksaisivat todennäköisemmin vastata kaikkiin kysymyksiin. Vastausmotivaatioon pyrittiin vaikuttamaan myös esittelemällä kyselylomakkeen rakenne sekä arvioitu vastaamiseen kuluva aika saatekirjeessä. Lisäksi saatekirjeessä ilmoitettiin tutkijoiden sähköpostit, joihin kehoitettiin olemaan yhteydessä, mikäli tutkimuksesta heräsi kysymyksiä. Koska osallistajat vastasivat kyselyyn itsenäisesti, ei voida varmuudella tietää, ovatko he tulkinneet kysymykset ja väittämät tarkoitetulla tavalla. Lisäksi osallistujien rehellisyyttä vastauksissaan ei voida täysin varmistaa.

5.3 Tulosten hyödyntäminen

Tutkimustulokset tarjoavat useita käytännön hyödyntämismahdollisuuksia koulun arkeen, opettajankoulutukseen ja kodin ja koulun yhteistyöhön. Tutkimustulokset voivat lisätä opettajien ymmärrystä siitä, miten heidän oma toimintansa ja vuorovaikutustapansa vaikuttavat pedagogiseen suhteeseen ja oppilaiden kokemuksiin. Tämä tieto auttaa opettajia tarkastelemaan omaa toimintaansa sensitiivisemmin ja tunnistamaan tilanteita, joissa heidän käyttäytymisensä voi jättää oppilaaseen pitkäkestoisia vaikutelmia.

Lisäksi tulokset tarjoavat arvokasta aineistoa opettajankoulutukselle, erityisesti oppilaiden huoltajien kohtaamista ja heidän taustojensa huomioimista käsitellessä. Huoltajien omat koulukokemukset voivat vaikuttaa siihen, millaisin odotuksin ja tuntein he suhtautuvat kouluun ja opettajiin, jonka vuoksi tulevien opettajien on tärkeää ymmärtää näitä taustatekijöitä.

Tutkimus voi myös auttaa purkamaan mediassa esiintyviä koulun “kauhukuvia” tarjoamalla tietoa siitä, mistä huoltajien mahdolliset ennakkoluulot kumpuavat ja kuinka ne myöhemmin saattavat osoittautua aiheettomiksi. Näin opettajat ja muu opetushenkilöstö voivat kohdata huoltajat rakentavammin, ymmärtää heidän kokemustensa taustaa ja vahvistaa luottamusta kodin ja koulun välillä.

Tämä tutkielma tuloksineen antaa pohjaa myös uusien tutkimuksien ideointiin ja suunnitteluun, joilla voidaan täydentää aiheen tutkimuksen puutteellisuutta (Adams & Christenson, 2000, 479). Tulevissa tutkimuksissa voitaisiin esimerkiksi perehtyä laajemmin taustamuuttujiin, jotka saattavat vaikuttaa huoltajien opettajamuistojen luonteeseen tai luottamukseen lapsen opettajaa kohtaan. Tässä tutkimuksessa ei tarkasteltu esimerkiksi huoltajien tai heidän lastensa sukupuolta. Aiemmat tutkimustulokset sukupuolen yhteydestä huoltajan luottamukseen lapsensa opettajaa kohtaan ovat kuitenkin ristiriitaisia (Lerikkanen ym., 2020, 4). Tämä osoittaa jatkotutkimusten tarpeen laajemmalla taustatekijöiden tarkastetulla. Myös opettajamuistoja voitaisiin vertailla eri sukupuolia tai vähemmistöjä edustavien huoltajien välillä.

Samoin opettajien ominaisuuksiin voi olla syytä perehtyä tarkemmin niin opettajamuistojen kuin myös huoltajien luottamuksen kannalta. Jatkotutkimuksissa voitaisiin selvittää, onko esimerkiksi opettajan sukupuolella, iällä tai työkokemuksella vaikutusta opettajamuistojen luonteeseen tai heijastuvatko nämä ominaisuudet lasten nykyisissä opettajissa huoltajien luottamuksessa heitä kohtaan.

Tämä tutkimus rajoittuu vain suomalaiseen alakouluun. Huoltajat sekä heidän lapsensa ovat käyneet tai käyvät tällä hetkellä suomalaista alakoulua. Koska suomalaisissa alakouluissa on yhä enemmän ensimmäisen tai toisen polven maahanmuuttajia, olisi syytä tutkia, millaisia opettajamuistoja heidän huoltajillaan on muusta kuin suomalaisesta alakoulusta. Lisäksi olisi hedelmällistä tarkastella, miten heidän opettajamuistonsa heijastuvat luottamukseen suomalaista alakoulua käyvän lapsen opettajaa kohtaan.

Lähteet

- Adams, K. S. & Christenson, S. L. (2000). Trust and the Family-School Relationship Examination of Parent-Teacher Differences in Elementary and Secondary Grades. *Journal of School Psychology* 38(5), 477-497.
- Bower, H. A., Bowen, N. K. & Powers, J. D. (2011). Family–Faculty Trust as Measured with the ESSP. *Children & Schools*, 33(3), 158-167.
DOI: <https://doi.org/10.1093/cs/33.3.158>
- Bächler, R. & Salas, R. (2021). School Memories of Preservice teachers: An Analysis of Their Role in the Conceptions About the Relationships Between Emotions and teaching/Learning Processes. *Frontiers in Psychology*, 12.
DOI: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.690941>
- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2018). *Research Methods in Education. (8th ed.)*. Routledge.
- Creswell, J. W. & Plano Clark, V. L. (2018). *Designing and conducting mixed methods research. (3rd ed.)*. Sage.
- Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 2019 (3), 1–23. DOI: https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf
- Johnson, R. B., Onwuegbuzie, A. J. & Turner, L. A. (2007). Toward a definition of mixed methods research. *Journal of Mixed Methods Research* 1(2), 112–133.
DOI: [10.1177/1558689806298224](https://doi.org/10.1177/1558689806298224)
- Jyrhämä, R., Hellström, M., Kansanen, P. & Uusikylä, K. (2016). *Opettajien didaktiikka*. PS-kustannus. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-451-762-1>

Kansanen, P. (2014). *Opetuksen käsitemaailma* (2. painos). Jyväskylä: PS-kustannus.

Koverta, C., Hakkarainen, H. & Lehto, J. (2004). Memories of school in adults with reading disabilities during childhood. *Nordisk tidsskrift for spesialpedagogikk*, 81(4), 272–281. DOI: <https://doi.org/10.18261/ISSN0048-0509-2003-04-07>

Lerikkanen, M.-K., Kikas, E., Pakarinen, E., Poikonen, P.-L. & Nurmi, J.-E. (2013). Mothers' trust toward teachers in relation to teaching practices. *Early Childhood Research Quarterly*, 28(1), 153–165. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2012.04.005>

Lerikkanen, M., Pakarinen, E. & Penttinen, V. (2020). Exploring Parent-Teacher Trust and School Involvement: A Finnish Perspective. *Family Issues in the 21st Century*. DOI: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-202002272215>

Mayer, R. C., Davis, J. H. & Schoorman, F. D. (1995). An integrative model of organizational trust. *Academy of Management Review*, 20(3), 709–734.

Miller, K. (2015). From past to present: How memories of school shape parental views of children's schooling. *International Journal of Early Years Education*, 23(2), 153–171. DOI: <https://dx.doi.org/10.1080/09669760.2014.992869>

Piironen, A., & Männistö, P. (2025). Kun ope ragee: Kuudesluokkalaisten kokemuksia opettajan vihan tunteista pedagogisessa suhteessa. *Kasvatus & Aika*, 19(1). DOI: <https://journal.fi/kasvatusjaaika/article/view/146158>

Räty, H. (2003). The Significance of Parents' Evaluations of their Own School for their Educational Attitudes. *Social Psychology of Education: An International Journal*, 6(1), 43-60. DOI: <https://doi.org/10.1023/A:1021798713525>

- Räty, H. (2007). Parents' own school recollections influence their perception of the functioning of their child's school. *Eur J Psychol Educ*, 22, 387–398.
DOI: <https://doi.org/10.1007/BF03173434>
- Räty, H. (2010). Do parents' own school memories contribute to their satisfaction with their child's school? *Educational Studies*, 36(5), 581–584.
DOI: <https://doi.org/10.1080/03055691003729005>
- Santiago, R.T., Garbacz, S.A., Beattie, T. & Moore, C.L. (2016). Parent-teacher relationships in elementary school: an examination of parent-teacher trust. *Psychology in the Schools*, 53(10), 1003-1017.
DOI: <https://doi.org/10.1002/pits.21971>
- Suomen Vanhempainliitto & Förbundet Hem och Skola i Finland. (2025). *Vanhempien barometri – perusopetus 2024–2025*. https://vanhempainliitto.fi/wp-content/uploads/2025/08/Vanhempien_barometri_2025_virallinen.pdf
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (Uudistettu laitos.). Tammi. DOI: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-04-0011-8>
- Van Manen, M. (1994). Pedagogy, Virtue, and Narrative Identity in Teaching. *Curriculum Inquiry*, 24(2), 135–170. DOI: <https://doi.org/10.1080/03626784.1994.11076157>
- Vilka, H. (2007). *Tutki ja mittaa: Määrällisen tutkimuksen perusteet*. Tammi.
<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-0099-9>
- Vilka, H. & Mankki, V. (2024). *Johdatus monimenetelmätutkimukseen*. Santalahti-kustannus. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-370-474-9>

Liitteet

Liite 1. Kyselylomake

Opettajamuistojen merkitys: Huoltajien omat opettajamuistot ja luottamus huollettavan opettajaan

 Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Hei ja hyvää alkanutta vuotta!

Olemme kaksi kolmannen vuoden luokanopettajaopiskelijaa Turun yliopistosta ja teemme kandidaatintutkielmaa alakoululaisten oppilaiden huoltajien omista opettajamuistoista ja luottamuksesta huollettavan opettajaan. Voit vastata kyselyyn, jos olet alakoululaisen oppilaan huoltaja ja olet itse käynyt suomalaisen alakoulun. Saman lapsen useampi huoltaja voi vastata erikseen kyselyyn.

Keräämme aineistoa kyselylomakkeen avulla, joka sisältää kaksi osiota. Ensimmäisessä osiossa on kaksi avointa kysymystä, joissa pyydämme kertomaan muistoja omista alakoulun opettajista. Toisessa osiossa on väittämiä koskien luottamusta huollettavan opettajaan. Väittämiin vastataan asteikolla 1–4. Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista ja vastaamisen voi keskeyttää missä vaiheessa tahansa. Aineisto käsitellään anonyymisti eikä vastaajia voida tunnistaa vastauksien perusteella. Kaikki kerätyt tiedot poistetaan asianmukaisesti tutkielman valmistuessa. Vastaamalla kyselyyn annat luvan vastauksiesi käyttämiseen tutkimuksessa.

Kyselyyn vastaaminen kestää noin 10 minuuttia.

Mikäli sinulla herää kysymyksiä tutkimuksesta, otathan yhteyttä sähköpostitse:

Amanda Numminen: asnumm@utu.fi

Sanni Rosendahl: satros@utu.fi

Kysely on auki 12.2.2026 asti. Kiitos kovasti sinulle jo etukäteen!

Ystävällisin terveisin

Amanda Numminen & Sanni Rosendahl

Opettajankoulutuslaitos, Turun yliopisto

Taustatiedot

Oman alakoulun aloittamisvuotesi *

Osio 1. Pohdi ja vastaa seuraaviin kysymyksiin mahdollisimman kattavasti.

1. Kuvaile vapaasti omia alakoulun opettajiasi. *

Voit kuvailla esimerkiksi opettajiesi opetustyyliä, vuorovaikutustaitoja tai konkreettisia muistoja opettajista.

2. Kuvaile, millainen suhde sinulla oli omiin alakoulun opettajiisi. *

Osio 2. Tässä osiossa on viisi (5) väittämää koskien luottamusta huollettavan tämänhetkistä opettajaa kohtaan. Arvioi väittämiä asteikolla 1-4.

Jos sinulla on useampi huollettava alakoulussa, vastaa vain yhden lapsen opettajaa koskien.

Luotan, että huollettavani opettaja...

1. tukee lapseni myönteistä minäkuva ja itsetuntoa. *

- 1 = täysin eri mieltä
- 2 = jokseenkin eri mieltä
- 3 = jokseenkin samaa mieltä
- 4 = täysin samaa mieltä

2. osoittaa, että lapseni on hänelle tärkeä. *

- 1 = täysin eri mieltä
- 2 = jokseenkin eri mieltä
- 3 = jokseenkin samaa mieltä
- 4 = täysin samaa mieltä

3. vahvistaa lapseni myönteistä asennetta oppimiseen. *

- 1 = täysin eri mieltä
- 2 = jokseenkin eri mieltä
- 3 = jokseenkin samaa mieltä
- 4 = täysin samaa mieltä

4. on rehellinen myös silloin, kun on kerrottava ongelmasta. *

- 1 = täysin eri mieltä
- 2 = jokseenkin eri mieltä
- 3 = jokseenkin samaa mieltä
- 4 = täysin samaa mieltä

5. tunnistaa lapseni yksilölliset tarpeet ja osaa vastata niihin. *

- 1 = täysin eri mieltä
- 2 = jokseenkin eri mieltä
- 3 = jokseenkin samaa mieltä
- 4 = täysin samaa mieltä

Liite 2. Tietosuojailmoitus

1. Rekisterin nimi:

Huoltajien omat opettajamuistot ja luottamus lapsensa opettajaan

2. Rekisterinpitäjä:

Amanda Numminen, asnumm@utu.fi

Sanni Rosendahl, satros@utu.fi

Turun yliopisto, opettajankoulutuslaitos, Assistentinkatu 5, 20500 Turku

3. Vastuuhenkilön yhteystiedot:

Amanda Numminen, asnumm@utu.fi

4. Henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja käsittelyn oikeusperuste:

Tutkimuksessa kerätään kyselylomakevastauksia, joissa kysytään alakouluoppilaiden huoltajien omia opettajakokemuksia alakouluajoiltaan. Sähköpostiosoitteita käytetään tutkimukseen osallistumiskutsun ja kyselylomakkeen lähettämiseen. Kyselylomakkeella kerätään tietoahuoltajien muistoista omasta opettajastaan alakoulussa ja luottamuksesta huollettavan opettajaa kohtaan.

Henkilötietojen EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukaisena käsittelyperusteena on

käsittely on tarpeen tieteellistä tutkimusta varten (yleinen etu 6 art. 1 a-kohta)

rekisteröity on antanut suostumuksensa henkilötietojen käsittelyyn (suostumus 6 art. 1 e-kohta)

muu mikä _____

5. Käsiteltävät henkilötietoryhmät:

Rekisteriin talletetaan rekisteröidystä seuraavia tietoja: sähköpostiosoite, peruskoulun aloitusvuosi, kokemuksia ja muistoja alakouluajoilta.

6. Henkilötietojen vastaanottajat ja vastaanottajaryhmät:

Tietoja ei siirretä eikä luovuteta tutkimusryhmän ulkopuolelle.

7. Tiedot tietojen siirrosta kolmansiin maihin:

Henkilötietoja ei luovuteta EU:n tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle.

8. Henkilötietojen säilyttämisaika tai sen määrittämisen kriteerit:

Kyselylomakkeella saatuja vastauksia ei yhdistetä vastaajan sähköpostiosoitteeseen. Tutkimusaineistosta poistetaan suorat tunnistetiedot. Tietoja säilytetään enintään 01.06.2028 asti, jonka jälkeen aineisto hävitetään tietoturvasääntöjen mukaisesti.

9. Rekisteröidyn oikeudet:

Rekisteröidyllä on oikeus pyytää pääsy häntä itseään koskeviin henkilötietoihin sekä oikeus pyytää tietojensa oikaisemista tai poistamista taikka käsittelyn rajoittamista tai vastustaa niiden käsittelyä. Oikeutta henkilötietojen poistamiseen ei sovelleta tieteellisessä tai historiallisessa tutkimustarkoituksessa silloin, kun poisto-oikeus todennäköisesti estää käsittelyn tai vaikeuttaa sitä suuresti.

Poisto-oikeuden toteuttamista arvioidaan tapauskohtaisesti. Rekisteröidyllä on oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle.

10. Tiedot siitä, mistä henkilötiedot on saatu:

Tutkimukseen osallistumiskutsujen lähettämiseksi pyydetään viestinvälitysmahdollisuutta tutuilta tutkimukseen osallistuvan kriteerien täyttäviltä henkilöiltä. Tutkimukseen osallistumisesta kiinnostuneita pyydetään lähettämään sähköpostiosoitteensa kyselylomakkeen lähettämistä varten. Muut tiedot kerätään suoraan tutkimukseen osallistuvilta.

11. Tiedot automaattisen päätöksenteon ml. profiloinnin olemassaolosta:

Tietoja ei käytetä automaattiseen päätöksentekoon tai profiloinnin tekemiseen.